

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9, 10 og 11.

Fylke:

Troms

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

Ullsfjord

Emne: høgving, lauvving, alskatfor.

Bygdelag:

Oppskr. av:

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Til spørsmål nr. 9, 10 og 11, med
 medtalene av II, III, IV og V i nr. 11,
 er å svare at slikt hjelpefor bare har
 vært brukt i rene nødtilfelle, og uten
 at det har vært "skikk og bruk" med
 det. Bygda har er ja en fjordbygd med
 stor tilknytning til sjøen og fisket.
 Det er derfor fra denne kanten at
 hjelpefor helst ble brukt, og på
 beste måte, har en vil også se.
 Tang har fra gammelt av vært et
 viktig hjelpefor i bygda og det er
 først i siste mennesalder med den
 store oppdyrking av engmark som
 har vært lang som for ut av
 spillet. Tidligere var det årviss
 som viktig hjelpefor sammen med sild
 og fiskeavfall, med sildemel o.l.
 Det var helst på ettervinteren og i
 vårenisa tangen ble brukt, men det
 var nok også bruk hvor tangen ble
 brukt fra høsten av.
 Tangen ble skåret med sigd eller

kviv, og frakket heim i sekke på ryggen
 når veien var kort og forbrøket lite,
 men ellers ble alle slags transportmidler
 brukt dersom veien var: båt, best med
 vogn eller slede, hillebær, handvogn
 og hjelm.

Tidligere ble visstnok langrenn alltid
 gjort og til det bruk var alle fjøs utstyrt
 med kokesked - grue eller krogspenne
 enten inne i selve fjøret eller i skottet.
 Såfremt en hadde fiskeavfall eller
 småsild ble dette kokt sammen
 med langrenn, gjerne lang og fisk
 laget med lagvis i karet.

Særlige hunder at den - og ofte
 med god appetitt. Særlig smås
 voksne lang ved elvutløp likte
 dyrene godt.

Uten tilsetning av fisk eller
 mel ble langrenn regnet som
 nok så mindrevendig for, det
 kunne jo nok så lett merkes på
 f.eks. melkemengden og dyrenes
 hold.

Tare ble brukt om veien i ^{spire-} snai.
 Den forekommer på grønt vann og
 ble tatt fra båt med rive, gjå
 eller dregg. Tareriveren har et 4-5
 m. langt skaft, og tude med
 5-6 lange hinner av tre eller
 jern. Hjæll har like langt skaft
 og er gjerne bare 30-40 cm. lang.

På dyrene vann ble brukt vanlig
 dregg med tång i til å fiske

farum opp i baken med.
 Farum ble nok brukt i første, så
 tilstand, særlig som sønnefor. Til
 kunne stå en holende vamm over
 eller lot den stå i vamm en tid
 for bruten. Den ble regnet for i
 vore tider for enu fang, men gav
 "lynn" melk. Bruten av fare var
 "for en del avhengig av vorkuipa.

Ustekemilke er ikke utgjort som
 nødfor i gammel tid, men er
 neppe brukt i sist. par mennesaldre
Sørpefor. I løpet av de siste 20-30
 år har de fleste bygd nye fjøs og
 uten hoksted, så bruten av dette
 korn også for det mest forbiten
 til. Til halvbyr brutes det nok
 en god del fremdeles, og hillaqinque
 styer ved at en har føyet i
 en skamp stb. og står holende
 vamm over. Tidligere ble sønne
 kout eller kauske eller daupet
 i byggepauze i fjøset og med
 hilselning av mel eller fiske-
 avfall eller poteter.

Fiskeavfall i alle former både
 kott og ukott har vært og er
 fremdeles i bruk. Stort uttrykk
 hadde det som hilselning til
 lang, men regnes også som
 god oplytvekter som men
 med stråfor. I kvadistriktene
 utgjør det ofte en stor del av
 fott. Men ikke her i bygda.

1742